

Činnost soudních exekutorů z pohledu laické veřejnosti

Anna Průšová

Bakalářská práce
2013

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

INSTITUT
MEZIOBOROVÝCH STUDIÍ BRNO

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Institut mezioborových studií Brno
akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Anna PRŮŠOVÁ**
Osobní číslo: **H108245**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Činnost soudních exekutorů z pohledu laické veřejnosti**

Zásady pro vypracování:

Zvolené téma bude zpracováno podle pokynů obsažených v materiálu IMS "Metodika psaní odborného textu a výzkum v sociálních vědách" (IMS 2009). Případně podle dalších materiálů, z nichž některé jsou obsaženy v literatuře připojené k tomuto studijnímu textu. Zejména bude dbáno na dodržování zásady publikační etiky a pravidel společensko-vědního výzkumu. Průběžné výsledky práce budou pravidelně konzultovány s vedoucím, bakalářské práce.

S vědomím těchto zásad a pravidel a po konzultaci s vedoucím bude práce zaměřena:

- na zjištění, co ví laická veřejnost o činnosti soudních exekutorů,
- na zjištění, zda laická veřejnost zná rozdíl mezi exekutory a firmami vymáhající dluhy,
- zda je veřejnost finančně gramotná a uvědomuje si dopady dluhů na život,
- jak ovlivňují média názory na činnost exekutorů.

Součástí práce bude drobný sociologický výzkum, zaměřený na zjištění vztahu (věkové, vzdělanostní) sociální skupiny k postavení exekutorů.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

Hulva Tomáš, Vady právních úkonů v soukromoprávních vztazích a jejich důsledky, ČR: Wolters Kluwer, 2011.

Kindl M. a kol, Občanské právo procesní, Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o. 2005.

Kubátová Helena, Sociologie životního způsobu, Praha: Slon, 2010.

Plecitý V. a kol. Základy občanského práva, Plzeň, Aleš Čeněk, s.r.o. 2005. Časopis soudních exekutorů – Komorní listy.

Úplné znění zákona č. 120/2001 Sb.o soudních exekutorech a exekuční činnosti.

Vedoucí bakalářské práce:

doc. Ing. Antonín Řehoř, CSc.
Institut mezioborových studií

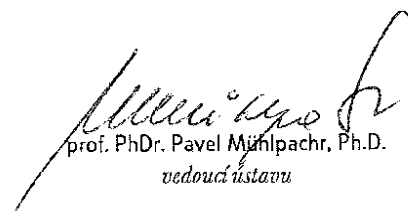
Datum zadání bakalářské práce:

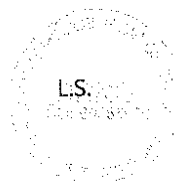
16. března 2012

Termín odevzdání bakalářské práce:

30. dubna 2013

V Brně dne 16. března 2012

prof. PhDr. Pavel Muhlpachr, Ph.D.
vedoucí ústavu

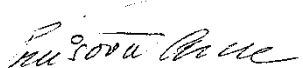

doc. Ing. Antonín Řehoř, CSc.
vedoucí katedry

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci – nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

.....
Jméno, příjmení studenta

V Brně 4. 6. 2012

.....
Podpis

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu, k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odporá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídnou k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

Děkuji panu doc. Ing. Antonínu Řehořovi, CSc. za velmi užitečnou metodickou pomoc při zpracování, kterou mi poskytl při zpracování mé bakalářské práce.

Také děkuji své rodině a především mému synovi za morální podporu a pomoc po celou dobu studia a při vypracování této bakalářské práce.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

.....

OBSAH

ÚVOD	8
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 HISTORICKÝ EXKURZ	11
1.1 VYMÁHÁNÍ DLUHŮ DO ROKU 2001	13
1.2 EXEKUČNÍ ŘÁD	13
2. FÁZE DLUHOVÉ PASTI	16
2.1 DŮVODY VZNIKU DLUHŮ	17
2.1.1 Finanční gramotnost.....	19
2.1.2 Vliv médií na vznik dluhu.....	20
2.1.3 Zadlužování domácností	22
2.2. PŘEDEXEKUČNÍ FÁZE	25
2.2.1. Vymáhání inkasními firmami	26
2.2.1. Vznik exekučních titulů	27
2.3. EXEKUCE A JEJÍ DOPADY NA OSOBU Z POHLEDU SOCIOLOGIE	29
2.3.1. Úhrada dluhu	30
2.3.2. Postižení majetku	31
2.3.3. Negativní vliv mobiliární exekuce	32
2.3.4. Dlužníci dle sociálních skupin a vymahatelnost dluhů	33
2.4. MOŽNÁ VÝCHODISKA PŘEDLUŽENÍ	35
3. FORMOVÁNÍ VEŘEJNÉHO MÍNĚNÍ NA ČINNOST SOUDNÍCH EXEKUTORŮ	36
3.1. INFORMOVÁNÍ MASOVÝMI MÉDII	36
3.2. ROZBOR KONKRÉTNÍ MEDIÁLNÍ KAUKY	38
II PRAKTICKÁ ČÁST	38
4. PREZENTACE PROVEDENÉHO SOCIOLOGICKÉHO PRŮZKUMU	39

4.1	PRŮZKUM FINANČNÍ GRAMOTNOSTI A ZNALOSTÍ LAICKÉ VEŘEJNOSTI O VYMÁHÁNÍ DLUHŮ.....	40
4.2	VLIV MÉDIÍ	43
4.1	VYHODNOCENÍ, ANALÝZA A INTERPRETACE VÝSLEDKŮ.....	44
	ZÁVĚR	47
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	50
	SEZNAM OBRÁZKŮ	52
	SEZNAM TABULEK.....	53
	SEZNAM PŘÍLOH.....	54

ÚVOD

Činnost soudních exekutorů je již od samého vzniku, tedy od roku 2001 hodně diskutovanou a hlavně medializovanou otázkou. Otázka dluhů je velmi palčivý problém zasahující širokou společnost. Neuplyne týden, aby nás média neinformovaly o exekucích a dle jejich pohledu, nespravedlivě zabavovaném majetku. O objektivitě takto podávaných zpráv lze v mnoha případech pochybovat, pro větší atraktivitu jsou reportáže koncipovány většinou jako obrana nebohého dlužníka. Málo kdo si ale uvědomuje, že soudní exekutoři začínají svou práci až neplněním či zanedbáním zákonných povinností dlužníkem. Soudní exekutor postupuje v rámci práva, na základě rozhodnutí soudu. Problém lze také sledovat v nepřesnostech médií, kdy často zaměňují činnost různých, často i pochybných firem, inkasních agentur či advokátů, s činností soudních exekutorů.

Ano, exekuce vzniká neplněním závazku dlužníka. Pracuji v občanské poradně a vím, že dlužníci přichází na poslední chvíli, kdy už se nedá téměř nic dělat. Otázka, kterou klient dostane je, zda dostal upozornění na hrozící exekuci, dále soudní rozhodnutí, a co udělal. Odpovídají ano, upozornění dostali, ale neměli peníze, mají nízkou mzdu, jsou na sociálních dávkách, jsou nemajetní, mají vyživovací povinnost, ztratili zaměstnání, nepovedlo se podnikání a nečekali, že to bude tak rychlé. Je zajímavé, že toto vše nezážili před tím, než se zadlužili. Zároveň nejenže tehdy nezážili své možnosti, ale především většinou si půjčili na věci, které nepotřebovali k životu. Ve většině případů má tento dlužník již několik dluhů, protože ve snaze oddálit exekuce se zadlužoval více a více. Většinou se jedná o nezodpovědné zhodnocení vlastních možností i snadnost získat půjčku. Tyto osoby podlely nejrůznějším marketingovým kampaním poskytování půjček.

Důležitou oblastí je schopnost kritického myšlení ve vztahu k informacím podávaných médii. Právě média mají nejen velký vliv na vzniku zadlužování a na negativním hodnocení soudních exekutorů. Vždyť ze všech stran na nás útočí reklamy typu „půjčíme Vám na cokoli“. Mnoho lidí nedokáže nerozlišovat úvěrové společnosti, půjčky od banky, konsolidaci půjček atd.

Cílem práce je objasnit, jak média ovlivňují názory veřejnosti na činnost soudních exekutorů, jak tuto činnost veřejnost hodnotí a jakým způsobem své hodnocení vysvětluje. Dále se pokusím zjistit, zda i samotná média nemají na zadlužování společnosti svůj podíl.

Posledním sledovaným cílem je otázka, zda je veřejnost dostatečně finančně gramotná a uvědomuje si dopady dluhů na svůj život.

Práce začíná malým historickým exkursem, pokračuje důvody vzniku dluhů, před exekučními fázemi vedoucí k exekučnímu řízení. Následuje posouzení dopadů exekuce na osobu z pohledu sociologie. Poté se již věnují otázkám podávaných prostřednictvím informací masových médií. Na závěr prezentuji provedený sociologický průzkum – vyhodnocení, analýzu a interpretaci výsledků. Bakalářská práce je zaměřena na zjištění, zda sociální pedagogika může pomoci k větší právní a finanční gramotnosti a tím i k předcházení exekucím. Pro tento účel popisuji v jednotlivých kapitolách současnou situaci na poli vymáhání pohledávek.

Právě pro sociální pedagogy pracující v prostředí sociálních institucí by mohla tato práce sloužit jako pomoc či vodítko při vedení klientů k zodpovědnému přístupu k životu, zamezení zbytečného zadlužování a předcházení exekucím. A to ať již prostřednictvím besed či vzdělávacích programů. Zároveň by mohla přispět ke snížení nekritického vnímání zpráv a informací předkládaných médii a převzetí odpovědnosti každého za vlastní život

TEORETICKÁ ČÁST

1. HISTORICKÝ EXKURZ

Nezastupitelnou úlohu exekuce v našem právním státě je potřeba uvést menším historickým exkursem. Exekuce je vynucení neplněných soudních a jiných úředních rozhodnutí. V právu exekuce není ničím novodobým. Její počátky najdeme již u starých Římanů. Se vznikem raného římského státu se první forma práva, tedy dovolení násilí uplatňované v rámci práva obyčejového, dostává pod určitou kontrolu. Objevuje se výkon státní moci v její nejprimitivnější formě. Vyvíjí se nalézací římský proces. Dá se tedy říct, že počátky soudcovského a exekutorského práva začaly právě ve starém Římě. Již tehdy dokonce existovalo zástavní právo exekuční. Stručně řečeno, zpočátku měla exekuce dvě fáze a to před prétozem (*in iure*) a poté před soudcem (*apud iudicem*). Výrokem (*sententia*) soudce byl žalovaný buď odsouzen, nebo osvobozen od žalovaného nároku. Jak šel čas, žaloby se vyvíjely a začaly se dělit na nároky věcné (*in rem*) a osobní (*in personam*). Některé žaloby se pak staly typickými prostředky k vynucení v předcházejícím řízení uložené soudcem. První žalobou (*legis actio per manus iniectionem*) bylo možno se domáhat výkonu personální exekuce výlučně pro některé soukromoprávní nároky. Druhou žalobou (*legis actio per pignoris capionem*) se uplatňovaly možné nároky veřejnoprávní a sakrální. Byl-li dlužník odsouzen nebo se jednalo o nespornost nároku věřitele a dluh nebyl uhrazen mohl věřitel, svého dlužníka zbavit života nebo prodat do otroctví. Již tehdy mohl dlužník být postižen odebráním majetku a to i za jeho nepřítomnosti.¹

A právě staří Římané a jejich formy práva výrazně ovlivnili evropské právní myšlení. Na podkladě římského práva vznikla právní kultura, která ovlivnila i České země.

Od 13. století začíná u nás recepce římského práva, podobně jako v sousedních zemích. Římské právo položilo základy právního systému i ve vztahu k exekucím. Protože není účelem této práce rozepisovat postup a právní úpravu exekucí v době před rokem 2001,

¹ Sborník vydaný u příležitosti 10. výročí založení Exekutorské komory České republiky

omezím se na stručné uvedení této problematiky a hlavní zákony, které v tu dobu exekuce ovlivňovaly.

Se vznikem samostatného státu ČSR v roce 1918 bylo převzato recepčním zákonem právo Rakousko – Uherské monarchie. Exekuční a zajišťovací řízení na území monarchie bylo uplatňováno zákonem č. 78/1896 ř. z. ze dne 27. května 1896, zavedení zákona o řízení exekučním a zajišťovacím. Za první republiky došlo k několika úpravám exekučního řádu. Zároveň probíhaly paralelně práce na rekonstrukci nejen exekučního, ale celého procesního práva. Situace byla složitější o skutečnost, že byly rozdíly mezi soudními organizacemi sjednocených českých zemí, Slovenska a Podkarpatské Rusi.²

V období okupace v letech 1939 až 1945 ve vztahu k exekucím, bylo uplatňováno protektorátní soudnictví a soudnictví říšské. Dále pak byly praktikovány předpisy vztahující se na segregaci židovského obyvatelstva.³

Po roce 1945 došlo k rozsáhlým úpravám občanského práva hmotného i procesního včetně exekuce. V roce 1950 byl přijat Občanský soudní řád, zákon č. 142/1950 Sb., který obsahoval řízení nalézací i exekuční, včetně exekuce generální. V roce 1960 byla přijata nová ústava a následovaly nové občanské zákoníky, mimo jiné i jednotný občanský soudní řád zákon č. 99/1963 Sb., který je různými novelizacemi platný dodnes. Tento Občanský soudní řád nahradil pojem exekuce pojmem výkon rozhodnutí. Exekuční řízení bylo nově řízením vykonávacím. Výkon rozhodnutí byl omezen na exekuci speciální, a ta vycházela ze struktury sporného řízení. Vedoucím principem byla ochrana povinného, dále byla chráněna práva třetích osob. Vzhledem k tehdejším poměrům, kdy každý musel být zaměstnán a půjčky poskytovaly jen banky (pomineme-li půjčky mezi známými) byl výkon rozhodnutí z důvodů neplacení splátek dluhu, rozdílný od dnešní úpravy. Především neexistovala dražba jako prostředek buržoazního práva. Neexistoval ani pojem předlužení, a v podstatě slovo exekuce laická veřejnost znala, jen v souvislosti s popravou českých pánů na Staroměstském nám. v roce 1421.⁴

² Sborník vydaný u příležitosti 10. výročí založení Exekutorské komory České republiky str. 6, 7

³ Sborník vydaný u příležitosti 10. výročí založení Exekutorské komory České republiky str. 40, 41

⁴ Sborník vydaný u příležitosti 10. výročí založení Exekutorské komory České republiky str. 58

1.1. Vymáhání dluhů do roku 2001

Po revoluci v roce 1989 došlo v naší zemi k výrazným změnám poměrů hospodářských, politických, ekonomických, sociálních. To přineslo řadu nových situací v každodenním životě. Objevil se obrovský nárůst majetkoprávních sporů, které soudy nestačily projednávat. Do roku 2001 bylo vymáhání pohledávek zcela v rukou soudu a jednalo se o velmi zdlouhavý a neefektivní proces. Toto nepružné a zdlouhavé vymáhání, soudem přiznaného práva vedlo k nedůvěře nejen soudů, ale i celých základů právního státu. Proto se ukázala nutnost jiného řešení. Při koncipování nového zákona se poslanci inspirovali dobrými zkušenostmi sousedních zemí, Slovenska, Polska a Maďarska. Přijetím zákona číslo 120/2001 o exekutorské činnosti (exekuční řád), došlo k vytvoření podmínek pro efektivní vymáhání zákonných pohledávek. Hlavním principem exekutorského řádu je: „*jakákoliv činnost exekutora začíná tam, kde končí činnost soudu v nalézacím řízení*“⁵. Na soudní exekutory tak soud přenesl část svých pravomocí.⁵

1.2. Exekuční řád

Exekuční řád je právním předpisem, který upravuje činnost a pravomoci soudních exekutorů. Od přijetí v roce 2001 prošel řadou novelizací. V hlavě první, zákona č.120/2001 Sb. o soudních exekutorech a exekuční činnosti vymezuje základní principy, práva a povinnosti.

§ 1

Soudní exekutor je fyzická osoba splňující předpoklady podle tohoto zákona, kterou stát pověřil exekutorským úřadem.

§ 2

Exekutor vykonává exekuční činnost nezávisle. Při výkonu exekuční činnosti je vázáný jen Ústavou České republiky, zákony, jinými právními předpisy a rozhodnutími soudu vydanými v řízení o výkonu rozhodnutí a exekučním řízení.

⁵ Sborník vydaný u příležitosti 10. výročí založení Exekutorské komory České republiky str. 60, 61

§ 3

Exekutor vykonává exekuční a další činnost za úplatu.

§ 90

Za exekuční činnost a další činnost podle tohoto zákona náleží exekutorovi odměna, náhrada hotových výdajů, náhrada za ztrátu času při provádění exekuce, náhrada za doručení písemností, a je-li exekutor plátcem daně z přidané hodnoty, rovněž příslušná daň z přidané hodnoty podle zvláštního právního předpisu.⁶

Soudní exekutor je jmenován ministrem spravedlnosti a do jeho rukou skládá slib. Jedná se o svobodné právnícké povolání. Exekutoři jsou povinně sdruženi v exekutorské komoře. Exekuce se provádí na základě pověření a rozhodnutí soudu. Ve své činnosti se řídí těmito zákony a vyhláškami:

- Zákon č.120/2001 Sb. - exekuční řád ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 329/2008 Sb. - o centrální evidenci exekucí
- Vyhláška č. 330/2001 Sb. - o odměně a náhradách soudního exekutora
- Zákon č. 99/1963 Sb. - občanský soudní řád ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 37/1992 Sb. - o jednacím řádu pro krajské a okresní soudy
- Vyhláška č. 418/2001 Sb. - o postupech při výkonu exekuční činnosti
- Zákon č. 119/2001 Sb. - kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí

Novela exekučního řádu a občanského soudního řádu, zpřísnila od 1. ledna 2013 pravidla pro exekutory.⁷ Mezi nejdůležitější změny patří:

Předžalobní výzva, která stanoví povinnost věřitele upozornit dlužníka, nejpozději sedm dní před podáním návrhu na zahájení soudního řízení a tím ho vyzvat k včasnému uhrazení dluhu. Pokud tuto podmínku věřitel nesplní, nemá nárok na náhradu nákladů soudního řízení.

⁶ Zákon č.120/2001 Sb. - exekuční řád

⁷ Zákon č. 396/2012 Sb., kterým se mění z. č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve zn. p. p., z. č. 120/2001 Sb., exekuční řád, ve zn. p. p., 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve zn. p. p. a další související zákony

Touto změnou by se mělo zamezit několikanásobnému navýšení dluhu v následujícím exekčním řízení. Má pomoci lidem dozvědět se o existenci dluhu včas. Zákon však neurčuje, zda tato upozornění musí být adresováno do vlastních rukou povinného.

Ruší se vymáhání pohledávky soudním výkonem rozhodnutí (pomocí soudu). Před účinností novely si mohli věřitelé sami určit způsob vymáhání dlužné částky a zvolit způsob provedení exekuce buď soudním výkonem rozhodnutí, prostřednictvím správní exekuce, soudním exekutorem. Soudnímu výkonu rozhodnutí zůstaly záležitosti týkající se nezletilých dětí, vykázání ze společného obydlí nebo v případy vyklizení bytu s bytovou náhradou a některé další.

Nová je opětovná možnost postihu majetku nejen dlužníka, ale i manžela nebo manželky povinného a to dokonce i v případě, že druhý z manželů o exekuci neví. Podmínkou je vznik pohledávky za doby trvání manželství.

Při provádění mobiliární exekuce musí exekutoři v případě, že je dlužník nebo majitelé neoprávněně zabavovaných věcí požádat, pořídit videozáznam. Pořízený videozáznam může sloužit jako důkazní materiál v případě soudního sporu. Má se tím předejít k porušování zákona 286/2009 Sb. § 68. Záznam může pořídit exekutor i bez požádání přítomných osob.

Významnou změnou ve prospěch dlužníka je slučování exekucí, tato má snížit dopady exekuce, vysoké poplatky za každé exekuční řízení. Sloučení se týká hlavně malých pohledávek, pokud má dlužník více exekucí, okresní soud je spojí a zároveň určí soudního exekutora.

Vrácení neoprávněně zabavené věci. Majitelé neprávem zabavených věcí nepatřících dlužníkovi, požívají větší právní ochrany. Na rozdíl z minulých let, neprávem odvezené věci musí exekutor vrátit zpět na místo.

Nově je dána možnost dražby členských práv v bytových družstvech. Zvyšuje se tím hodnota družstevního bytu. Do účinnosti této změny byla cena členských práv stanovena podle obchodního zákoníku a tato nedosahovala tržní ceny bytu.

Došlo k prodloužení lhůty pro dobrovolné plnění dluhu z 15 na 30 dní. Pokud dlužník uhradí do 30 dní po zaslání výzvy soudním exekutorem dlužnou částku, je odměna exekutora poloviční.

Je zákaz zabavování domácích mazlíčků – domácích zvířat. Výjimku tvoří hospodářská zvířata a zvířata v zájmovém chovu.

Novela zákona zakazuje používat označení „soudní exekutor“, „exekuční činnost“ „exekutorský úřad“, a podobné tvary firmám a osobám, kteří nejsou jmenováni soudními exekutory. Toto opatření by mělo zabránit klamání dlužníků různými vymahačskými firmami.

Zákon dále zakázal ukládání vymožených peněz na osobní účty exekutorů, ale pouze na zvláštní účty pod kontrolou ministerstva spravedlnosti. Stalo se tak po zpronevěře exekutora Josefa Višvadera, který zcizil 80 milionů a zadržen byl až v Rumunsku.

S ohledem na rodinné právo je zajímavá novinka možnost odebrat řidičský průkaz dlužníkům z důvodu neplacení výživného - alimentů.

2. FÁZE DLUHOVÉ PASTI

Na začátku je snaha pořídit si něco, nač se nám nedostává dostatek finančních prostředků. Je velký rozdíl, vezmou-li si mladí lidé hypotéku na vlastní bydlení, nebo zda si rodina vezme půjčku na drahou plazmovou televizi či dovolenou. U hypotéky na pořízení vlastního bydlení, je tato dlouhodobá investice jištěna zástavou nemovitosti a dlužník jí ručí. Při neschopnosti splácet se u těchto půjček dlužníci chovají mnohem zodpovědněji. Více s bankou komunikují a snaží se dohodnout. Problém nastává při sjednávání dalších, pro změnu spotřebitelských půjček. Dnes mnoho rodin nemá žádné finanční rezervy. Při neočekávaných výdajích jim nezbyvá než se zadlužit. Neuvědomují si, že pokud se jim nedařilo odkládat si finanční prostředky na horší dobu, stejně tak budou mít problém se splácením půjčky. Ba mnohem větší. Na zadlužování se dále podílí i snaha vyššího životního stylu, na který se ovšem nedostává dostatek prostředků. Lidé se snaží vyrovnat vyšší společenské třídě, užívat si jako celebrity, jak nám to prezentuje televize. Svou roli hraje i naivní představa, že pomocí půjčky si toto všechno můžeme dopřát. A vyřídit půjčku je snadnější než, sehnat zaměstnání.

První fází zadlužení je rozhodnutí vzít si půjčku. Inzerátů je všude přehřel, takže se nejedná o žádný problém. Zde dlužníci udělají první chybu a to v okamžiku, kdy si důkladně nezhodnotí jak dlouho a za jakých podmínek budou půjčku splácet a také, nač ji potřebují.

Po vyřízení půjčky a počátečním splácení jde zpočátku všechno dobře. Nic nečekaného se neobjevilo a tak proč nevyužít dalšího pro změnu spotřebitelského úvěru. Vyřídíme přímo v prodejně, máme novou televizi, sedačku a podobně.

Co ještě chybí, je nové auto. A tak se vyřídí leasing. A opět se důkladně nezváží, jaký dopad bude mít další zadlužení na ekonomiku domácnosti. Domácí rozpočet je již na hranici možností dluhy splácet.

Po splacení poloviny spotřebního úvěru je nabídnuta kreditní karta. A protože potřebujeme myčku nádobí, opět využijeme možnosti a místo toho, aby nám výše dluhu klesala, zadlužujeme se dále.

Na splátky už nezbývá, je to poslední fáze dluhové pasti. Místo snahy nastalou situaci řešit domluvou s věřiteli, domácnost čeká, co bude dál. Následují upomínky věřitelů, upozornění na podání žaloby, rozhodnutí soudu o exekuci.

2.1. Důvody vzniku dluhů

Existuje mnoho důvodů, proč se lidé zadlužují. Ty hlavní jsou ale podle mne tři. Tou první je řešení zajištění rodiny a to toho nezákladnějšího - tedy bydlení. To se řeší hypotékou, úvěrem, a jde především o půjčky dobře spočítané. Jedná se o půjčky od bank a ty velmi dobře ohodnotí možnosti svých klientů. Zároveň dobře komunikují se svým klientem a lze se s nimi domluvit na snížení splátek a řešení případných problémů. Zároveň má pořízená věc delší trvanlivost než je doba splácení.

Druhý důvod je mít to, co mají ostatní a to bez ohledu na to, zda tuto věc potřebuji. Je to přístup k životu, kdy se chce člověk vyrovnat např. sousedům, přátelům a podobně. Jde vlastně o konzumní způsob života. I v reklamě nás přesvědčují, že musíme umět žít. Zasloužíme si přece trochu štěstí a bez některých věcí nemůžeme být. Všichni mají velkoplošnou televizi, musím ji mít také. Co na tom, že stará ještě slouží. Kde na to vzít peníze? Jsou zde spotřebitelské půjčky. Začíná život na dluh. Dále si potřebujeme odpočinout. Jak jinak než v exotické zemi aby lidé viděli, že na to máme. A opět pomůže úvěr. Pak v televizi vidíme reklamu na nové auto. A výhodný leasing, další půjčku ještě zvládneme. To ale je většinou za hranicí možností. Prvních pár měsíců, sice s problémy, ale stále ještě jakž tak zvládáme splácet.

Objeví se další řada problémů, nepředvídané (i když ne výjimečné) situace. Jsou tu nečekané výdaje, přišla nemoc, ztráta zaměstnání a co teď? Na místo jednání s bankou, strčíme hlavu do písku, vždyť ono to nějak dopadne. Zaplatíme příští měsíc nebo ten další. Pak se objeví první, druhé upozornění. V novinách, televizi všude kolem jsou nabídky – půjčíme Vám na cokoliv – bez nahlížení do rejstříku dlužníků. A hlavně půjčíme rychle. Tehdy člověk neodolá a opět si půjčí, aby splatil část toho, co dluží. Spirála dluhů se rozjíždí a konce nejsou vidět. Člověk vyplácí jednu půjčku druhou a nakonec pomalu ani neví, jak na tom je. Přichází další upomínky, návštěvy vymahačů, soudní rozhodnutí. Začíná se hledat pomoc v občanských poradnách nebo u firem slibující oddlužení. Ne oddlužení soudní, ale odkoupení pohledávek. A důvěra, že nyní již to všechno zvládneme.

„Jestliže by farmář či farmářka nevěřili, že jim pole příští rok přinese úrodu obilí, určitě by nezasévali. Důvěra v peníze obsahuje více než možnost spolehlivě vypočítat pravděpodobnost budoucích událostí“.⁸

„Důvěra, je v Oxfordském slovníku anglického jazyka definována jako „důvěřivost v, nebo spoléhání se na, určitou vlastnost nebo atribut osoby nebo věci, či pravdivost určitého tvrzení“. Tato definice je užitečným výchozím bodem. „Důvěřivost a spoléhání se“ jsou určitě nějak svázány s onou vírou, o které jsem hovořil při interpretaci Simmela. Důvěra přepokládá vědomí okolností rizika, zatímco důvěřivost nikoliv. Jak důvěra, tak důvěřivost se vztahují k očekáváním, která mohou být zklamána nebo zcela zmařena“.⁹

„V podmínkách důvěry musí člověk vzít vinu sám na sebe a může jen litovat, že v někoho nebo v něco vkládal důvěru. Rozdíl mezi důvěrou a důvěřivostí závisí na tom, zda je možnost zklamání ovlivněna vlastním předchozím chováním člověka a tedy s tím souvisejícím rozlišením mezi rizikem a nebezpečím“.¹⁰

⁸ Anthony Giddens – Důsledky modernity str.31

⁹ Anthony Giddens – Důsledky modernity str.34

¹⁰ Anthony Giddens – Důsledky modernity str.35

2.1.1. Finanční gramotnost

Mnoho lidí neumí správně hospodařit s finančními prostředky. Může jít o obecnou nezodpovědnost, a ta nemusí být jen v otázce hospodaření s penězi, ale k životu celkově. Takový člověk myslí jen sám na sebe a na druhých lidech mu příliš nezáleží. Pokud není člověk zbavený svéprávnosti, je plně za své rozhodnutí, jednání odpovědný. Nikdo ho nemůže donutit brát si půjčku, kterou nemá jak splácet. Je to naivita, nezodpovědnost, neuváženost či neznalost, co nutí lidi nepřemýšlet nad důsledky svého jednání? Jedná se o neschopnost, finanční negramotnost? Nebo se jedná o naivní důvěru, stejnou jako když gambler věří, že se mu peníze vložené do hry nejen vrátí, ale i mnohonásobně zhodnotí. Půjčit si, je snadné. S placením je to horší. Reálně zvážit své možnosti a zároveň počítat s určitou rezervou již mnoho rodin nedokáže. Drahá exotická dovolená, kterou přeplatíme, je skutečně drahá. A zatímco bychom mohli ušetřit na novou televizi, zážitky z dovolené vyprchaly a my jen počítáme, kolik nám každý měsíc zbývá na život. Televizi pak opět koupíme na dluh.

Při trochu zodpovědném životě si musí rodina, která uvažuje o půjčce, udělat jednoduchou analýzu příjmů a výdajů. Pokud dáme na levou stranu veškeré příjmy a na stranu druhou dáme výdaje, rozdílem bude částka, která zůstane. To je pak ta část, díky níž můžeme hradit případný dluh. V případě, že příjem nestačí na pokrytí výdajů, půjčka nic neřeší a musí se hledat jiná cesta. Například změna zaměstnání, snížení výdajů, omezení osobní spotřeby. Především je ale nutné, mít přehled o aktuální finanční situaci. A právě kontokorenty, kreditní karty a přednastavené úvěry toto neumožňují. Nepřímo se tak podílí na vzniku dluhů.

Problém dluhů se táhne celou společností. Nerozhoduje vzdělání, společenské postavení. Dokonce se exekuce nevyhýbá ani lidem s ekonomickým vzděláním. Jim především musí být jasné, že výdaje musí odpovídat příjmům. Nemohu utratit víc než na co mám. Ponechám-li stranou gamblery a další, kteří dluhy řeší svou závislost, jde u ostatních o špatné hospodaření. Nepředvídanost následků nemůže být ospravedlněním. To lze jen u starých, důvěřivých rodičů či prarodičů, kteří bezmezně věřili svým dětem nebo naletěli u předváděcích akcí.

*„Moderní společnost překonala nebo alespoň výrazně zmírnila celou řadu ohrožení, která na člověka číhala v podmínkách společnosti tradiční, ať již se jednalo o vlny nakažlivých chorob, periodicky se opakující hladomor nebo bezradnost v případě přírodních katastrof. Život v moderní společnosti s jejím trhem práce a s jejím typem rodiny ovšem sebou přináší zcela nová rizika, jež lidem v tradičních společnostech nehrozila. Tato rizika mají sociální povahu, to znamená, že jsou produkována přímo společenskými mechanismy a hrozí do jisté míry všem členům společnosti bez ohledu na to, jak opatrně a předvídaně se kdo z nich snaží chovat“.*¹¹

Životem na dluh by se dala charakterizovat naše společnost. Lidé si neuvědomují, že cílem firem půjčující peníze, není uspokojení přání – šťastný život dlužníka, ale že se jedná jen a jen o tvrdý hon za ziskem. Vždyť tato investice nese vysoké zhodnocení vložených prostředků. Vše je dáno jen s cílem co nejvíc vydělat.

2.1.2. Vliv médií na vznik dluhu

Součástí našeho každodenního života je svět médií a reklamy. Z jedné strany mají pozitivní vliv na okolí, dokáží pozitivním způsobem poukazovat na problémy naší společnosti, např. zadlužování, boj s domácím násilím, rasovou či náboženskou nesnášenlivostí. Jindy motivuje společnost k vzájemné pomoci, např. pořádání sbírek na pomoc těm, kteří se ocitli v těžké životní situaci, nebo pomoc zdravotně postiženým dětem. Na straně druhé má reklama vliv na zvyšování zadluženosti domácností. Reklamy na nás útočí ze všech stran. V každém tisku najdeme vložené reklamy, stejně tak v rozhlase, televizi, internetu a dokonce i v letácích v domovních schránkách. Člověk jim neuteče a snadno jejich svodům podléhá.

Uvádí se, že reklama slouží jako nástroj manipulace lidí. Vytváří iluzorní svět, že díky určitému zboží budou šťastní. Reklama vytváří představy tak, aby určitý daný výrobek byl pro určitou spotřebitelskou společnost přitažlivý. Reklama prodává určitý životní styl. Na straně druhé jsme pouze přesvědčováni. Nic nemůže ovlivnit naše vědomí natolik,

¹¹ Jan Keller – Soumrak sociálního státu str. 61

abychom daný produkt koupili. Je na každém člověku se rozhodnout zda reklamu poslechne nebo ne. Každý má svou svobodnou vůli. Přesto je velké nebezpečí zneužití médií, protože mají velký vliv na postoje společnosti.¹²

Bydlete ve svém, nabízí reklama. Máme pro vás řešení, slibuje. Z počátku šlo všechno hladce. Ale co z bytu, do kterého nemáme nábytek. Proč si nevzít ještě další půjčku. A všude přítomná reklama láká dál. V našich prodejnách vyřídíte spotřebitelský úvěr a z původních 1/3 splácených peněz splácíme z celkového příjmu domácnosti už 3/4. zbytek sotva stačí na přežití. Do toho přijde ztráta zaměstnání, nemoc, mateřská a půjčky nejde utáhnout. A opět zaútočí reklama, je tu rychlá půjčka. Místo jednání s bankou o snížení poplatků a hledání řešení si mnoho domácností onu rychlou půjčku vyřídí. Už nepočítá, že splátky jsou každý týden. A že zadlužení roste. Vždyť nemohu-li splácet jednu, jak budu splácet tři, čtyři i více půjček A tak se lepí jedna na druhou. Následně přijde to, co přijít muselo. Splácíme jednu a další narůstají. Nakonec již ani dlužník neví, komu a kolik dluží. Firmy dokonce často samy vyhledávají dlužníky a dopisem nabízejí pomoc s dluhy. Tyto firmy hledají ve veřejně přístupném portálu katastrálních úřadů zastavené domy.

O tom, jak jednoduché je získat půjčku se můžeme přesvědčit i na největším moderním médiu – internetu. Žádost můžete vyplnit on-line. Půjčku si můžete sjednat na 21, 14 nebo 7 dní. Máte možnost ale i 2x termín splatnosti prodloužit. Ovšem za zvýšený úrok. Podíváme-li se blíže na tuto nabídku, zjistíme, že při půjčce 5 000, - Kč zaplatíme za tři týdny navíc 1 200, -Kč. Příklad internetové půjčky:

Půjčka na 21 dní				Půjčka na 14 dní			
Splatnost	Částka	Úrok	Celkem	Splatnost	Částka	Úrok	Celkem
21 dní	2 500 Kč	600 Kč	3 100 Kč	14 dní	2 500 Kč	425 Kč	2 925 Kč
21 dní	3 000 Kč	720 Kč	3 720 Kč	14 dní	3 000 Kč	510 Kč	3 510 Kč
21 dní	3 500 Kč	840 Kč	4 340 Kč	14 dní	3 500 Kč	595 Kč	4 095 Kč
21 dní	4 000 Kč	960 Kč	4 960 Kč	14 dní	4 000 Kč	680 Kč	4 680 Kč
21 dní	4 500 Kč	1 080 Kč	5 580 Kč	14 dní	4 500 Kč	765 Kč	5 265 Kč
21 dní	5 000 Kč	1 200 Kč	6 200 Kč	14 dní	5 000 Kč	850 Kč	5 850 Kč
Úrok 24% (RPSN 4104.92%)				Úrok 17% (RPSN 5893.81%)			

¹² . Mgr. Jan Pospíšil, ing. Lucie Sára Závodná, Mediální výchova str.56.

Půjčka na 7 dní			
Splatnost	Částka	Úrok	Celkem
7 dní	1 500 Kč	150 Kč	1 650 Kč
7 dní	2 000 Kč	200 Kč	2 200 Kč
7 dní	2 500 Kč	250 Kč	2 750 Kč
7 dní	3 000 Kč	300 Kč	3 300 Kč
7 dní	3 500 Kč	350 Kč	3 850 Kč
7 dní	4 000 Kč	400 Kč	4 400 Kč
7 dní	4 500 Kč	450 Kč	4 950 Kč
7 dní	5 000 Kč	500 Kč	5 500 Kč
Úrok 10% (RPSN 14299.02%)			

Částky, které se takto přeplatí, ztatečně následně chybí v rodinném rozpočtu. Zejména u nízkopříjmových domácností je každý nákup na dluh velkým rizikem. Reklama často lidem vsugeruje, že půjčka je úplně běžná záležitost a zároveň, že je bez rizika. Opak je ale pravdou. I těm, kdo nemají ekonomické vzdělání, musí být jasné, že při malém příjmu je každý zvýšený výdaj v placení dluhů a vysokých úroků problém. Domácnost, která žije od výplaty k výplatě a nevytváří finanční rezervu, nemůže bez problémů splácet dluh. Reklama, která se vtíravě vkrádá do našich domácností a přesvědčuje, že k životu potřebujete právě toto zboží, půjčku nezaplatí. Média nejen informují, vzdělávají, ale také mají škodlivý vliv na vznik dluhů. Televizi najdeme v každé domácnosti. Na většině kanálů se v průběhu vysílání objevují reklamy a samozřejmě nejen na zboží, ale i na půjčky. Nedá se před nimi utéct. Reklama je všude přítomná.

2.1.3. Zadlužování domácností

Dluhy českých domácností raketově rostou. Banky i nebankovní sektor stále hlásí nárůst objemů půjček. Stejný boom udávají i společnosti poskytující spotřebitelské úvěry nebo ty, které prodávají zboží na splátky. Pokud je neposkytuje sám prodejce, má vyhrazené místo přímo v prodejnách pro společnosti úvěry poskytující. Dnes nenajdeme pomalu žádný z větších obchodů, kde byste podobnou službu nenalezli. Je to pochopitelné. Pokud si zákazník půjde sjednat úvěr jinač, není zárukou, že se vrátí. A tak prodejce přímo nutí tento servis poskytovat. Zároveň vydávají věrnostní kreditní karty, které Vám již nabízí

před schválený úvěr a tím opětovnou možnost k nákupu, bez potřebných financí. Samozřejmě poté je nutné začít čerpanou částku splácet. Nebezpečí takovýchto karet je, že nemáme vždy možnost znát svůj aktuální dluh a člověk se lehce dostane do předlužení a následné neschopnosti splácet. Život na dluh je fenoménem dneška. A není to jen problém Čechů. Stejně problémy mají i rodiny v zahraničí. Zadlužení rodin v mnoha státech dosahuje astronomických částek. Varování před zadlužováním domácností vydal už i mezinárodní měnový fond.

Počátky rostoucího zadlužování najdeme na konci 80. let minulého století. Naše společnost si po roce 1989 začala postupně zvykat na západní konzumní způsob života. Nastoupily půjčky, úvěry nejen na bydlení a zařízení bytu. Stále více si lidé půjčují na věci, které nejsou nezbytně nutné. Stále více se stáváme jen spotřební jednotkou. Nejvíce jsou ohroženy nízkopříjmové domácnosti. Čím větší je podíl splátek z celkového příjmu, tím více hrozí riziko nedostatku financí, nutných k zabezpečení chodu domácnosti.

Máme, spotřebitelské úvěry, rychlé půjčky, půjčky na telefon, Online půjčky bez ručitele, do 48 hodin, bez registrů a podobně. Většina lidí se neorientuje co je RPSN (roční procentní sazba nákladů), to jsou roční náklady na poskytnutý úvěr po započítání poplatků a úroků, které je vyjádřeno v procentech z půjčených peněz. Na druhou stranu mnoho těchto společností tyto údaje různě schovává, ve smlouvě jsou malým dodatkovým písmem, či je sdělí až po podpisu smlouvy. Až dvacet procent našich občanů nerozezná bezpečného poskytovatele půjčky a je schopno vzít si půjčku u lichváře. Většinou to jsou domácnosti s nízkým příjmem, které často využívají pochybné spotřebitelské úvěry.

Jako by si lidé neuvědomovali, že půjčené peníze se musí splatit – vrátit. A vrací se mnohem více, než dělala sama půjčka. Obecně se dá říct, že přes osvětu je stále finanční vzdělanost na velmi nízké úrovni. Mnoho lidí různým finančním produktům nerozumí. Neuvědomují si, že po odečtení splátek dluhu by jim mělo zbýt minimálně jeden a půl násobek životního minima. Další velmi důležitou položkou je výše úroků. Nejvyšší úroková sazba je u nebankovních půjček, které poskytují nebankovní subjekty. Poskytovatel si totiž neověřuje solventnost v registru dlužníků. Stejně je to i u spotřebitelských úvěrů. Mnoho poskytovatelů Vám v případě pravidelného splácení a splacení poloviny půjčené částky, znovu povolí čerpání úvěru. Jednou tak může dojít

k nemožnosti splácet. Na našem finančním trhu existuje mnoho nejrůznějších produktů. Počínaje kreditními kartami, přes spotřebitelské úvěry, leasing, americká hypotéka (může být i na financování spotřeby) a konče klasickou hypotékou. U hypoték je však zástava nemovitosti a proto tento produkt je u finančních institucí oblíben a často poskytován. Je zde mnohem méně problém se splácením, dlužníci řeší bytovou situaci a tedy je jejich jednání mnohem zodpovědnější.

A tak zatímco díky půjčkám roste ekonomika, zvedá se zadluženost domácností a zvyšuje se počet těch, kteří nejsou schopni dluhy splácet. Stále více občanů se potýká s hrozbou exekuce i již exekucí samotnou. Podle Lidových novin z 25. 2. 2013 nezvládá splácet půjčky více jak tři sta tisíc Čechů a dluh obyvatel se vyšplhal na 1,37 bilionu korun. U nebankovních společností nezvládá pravidelně splácet každý osmý dlužník.

Dalším důvodem vzniku dluhů mohou být i nezaviněné vnější okolnosti. Například vážná nehoda, nevyléčitelná choroba, ztráta zaměstnání, dluhy, které udělal manžel, manželka a dokonce i nezletilé dítě. K časté příčině neschopnosti splácet půjčky je ztráta zaměstnání. Přitom právě nezaměstnanost je realitou dnešních dní.

*„Žádná kvalifikační a profesní skupina už neskýtá ochranu před nezaměstnaností. Přízrak nezaměstnanosti se zahrnil i tam, kde by to nikdo nečekal“.*¹³

*„Podíl dlouhodobě nezaměstnaných nepřetržitě roste. Riziko stát se nezaměstnaným a zůstat jím se zvyšuje u osob s malým nebo vůbec žádným odborným vzděláním, u žen, u starších a zahraničních pracovníků, u zdravotně postižených osob a mladistvých. Klíčovou roli přitom hraje délka zaměstnání v podniku. To také vysvětluje vysoké procento nezaměstnaných mezi mladými výdělečně činnými lidmi“.*¹⁴

¹³ Ulrich Beck – Riziková společnost Na cestě k jiné moderně str.145

¹⁴ Ulrich Beck – Riziková společnost Na cestě k jiné moderně str.144

2. 2. PŘEDEXEKUČNÍ FÁZE

Novela exekučního řádu¹⁵ ve snaze lépe chránit dlužníka změnila pravidla pro vymáhání pohledávek. I když by si dlužníci měli být vědomi svého dluhu, ne vždy tomu tak je. Na to pamatoval zákonodárce a v novele exekučního řádu stanovil povinnost informování dlužníka před podáním žaloby. Jedná se o předžalobní výzvu a je důležitou částí v předexekuční fázi. Dává možnost dlužníku dovědět se o existenci dluhu včas a buď ještě včas ho uhradit, nebo se domluvit s věřitelem na splátkovém kalendáři. Základem je ale přebírání poštovních zásilek. Pokud se dlužník nezdržuje v místě trvalého bydliště, nenahlásil změnu trvalého pobytu, nevyzvedává si poštu a nereaguje na upomínky, exekuci nic nebrání. Někdy dlužníci argumentují tím, že se nedozvěděli o existenci exekuce na svůj majetek. Většinou se ale jedná o chybu na jejich straně. Korespondence je zasílána na adresu evidovanou v Centrální evidenci obyvatelstva. Pokud se na tomto místě dlužník nezdržuje a nepřebírá poštu, nemůže včas reagovat nejen na předžalobní výzvu, ale ani na soudní rozhodnutí. V dnešní době, kdy má velká většina obyvatel přístup k internetu je možností, nezdržuje-li se v místě bydliště, nechat si zřídit datovou schránku. Tato je zdarma a úřady jsou povinny do ní zásilky zasílat. Pro písemné zaslání pošty platí tzv. fikce doručení, to znamená, že i když si dlužník fakticky zásilku nepřevzme, je po uplynutí 10ti denní lhůty považována za doručenu.

I když se jedná o předexekuční fázi, upozornění o včasném uhrazení dluhu neposílá exekutor, ale věřitel. Musí tak učinit nejméně sedm dní před podáním žaloby. Pokud tak neučiní, nemá, až na výjimky, nárok na náhradu nákladů nalézacího řízení a soudního řízení. Upozornění nemusí posílat, pokud tyto náhrady nebude požadovat. Z výše uvedeného plyne, že dlužník má možnost nezvyšovat svůj případný dluh, chová-li se alespoň troch zodpovědně a má zájem nastalou situaci řešit.

¹⁵ Zákon č. 396/2012 Sb., kterým se mění z. č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve zn. p. p., z. č. 120/2001 Sb., exekuční řád, ve zn. p. p., 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve zn. p. p. a další související zákony

2.2.1. Vymáhání inkasními firmami

V oblasti vymáhání dluhů se můžeme setkat mimo exekutorů, kteří vymáhají na základě rozhodnutí soudu, ještě s inkasními agenturami a firmami na vymáhání pohledávek. Na první pohled by se mohlo zdát, že mezi nimi není rozdíl. Ale není tomu tak.

Inkasní agentura se nejprve snaží o dohodu mimosoudní cestou. To znamená různými upomínkami, telefonáty, osobní návštěvy vymahačů apod. Pokud se jim takto nepodaří pohledávku vymoci, obrací se teprve na soud a poté na exekutora. O tom, že v těchto případech narůstá strmě dluh, není třeba hovořit. Není to tedy odměna exekutora, co navyšuje dluh, ale právě odměny inkasních agentur. Inkasní agentury většinou vymáhají dluhy do 150 000, Kč. Zaměřují se především na spotřebitelské půjčky. Na vyšší částky se zaměřují inkasní firmy na vymáhání pohledávek.

Inkasní firmy na vymáhání pohledávek postupují velmi pečlivě a důsledně. Uvádí, že mají propracovaný systém individuálního jednání s povinným. Používají široké spektrum různých metod. Od telefonátů, SMS zpráv, přes písemné upozornění k osobním návštěvám nejen doma., ale i na pracovišti dlužníka. Vyvíjí silný nátlak.

Inkasní agentury nebo také inkasní firmy jsou na rozdíl od soudních exekutorů mimosoudní vymahači. A tak, zatím co soudní exekutoři začínají svou práci na základě rozhodnutí soudu a výše jejich odměn se řídí jasnými pravidly, u vymahačských firem tomu tak není. Výše jejich odměny záleží jen a jen na jejich rozhodnutí. Dále jejich činnost není dána jasným zákonem. Chybí jakákoliv regulace. Tito vymahači se dopouštějí vyhrožování, vydírání, nátlaku a především protiprávního jednání. Využívají neznalosti a malého právního povědomí dlužníků. Tito rádoby exekutoři nevydávají písemný zápis o jednání. Mnohdy se jedná o firmy, které dluh odkoupily. Mnohdy tak dlužník již ani neví, komu vlastně dluží. Ovšem do těchto problémů se dostal sám, vlastní nezodpovědností.

„Kdokoli, kdo podstupuje“ vědomé riziko“ si je vědom hrozby nebo hrozeb, které způsobuje konkrétní postup jednání. Je ale určitě možné jednat nebo nacházet se

*v situacích, které jsou vskutku riskantní, aniž si toho jednotlivci, kterých se to týká, jsou vědomi. Jinak řečeno, nejsou si vědomi nebezpečí, která jim hrozí“.*¹⁶

Problémem je i to, že si mnohdy lidé řádně nepřečtou, co podepisují. Složitě napsané smlouvy, kterým často nerozumí, dodatky malým písmem i neskonalá důvěřivost jsou příčinami, proč se lidé dostávají do složité situace. Ani ono známé „podepsat můžeš, přečíst musíš“ si naše společnost ještě dostatečně neosvojila. Pak se objevují pracovníci vymahačských firem, kteří ale nemají ze zákona žádná zvláštní práva. Svým vystupováním a jednáním dlužníky zastrašují a přesvědčují, že exekuce bude mnohem dražší. Dlužníci v obavě vydají i to málo co jím zbývá a stejně o svůj majetek přijdou. Postižený by měl v případě, že ho navštíví vymahači zavolat policii, protože se často jedná o trestní jednání. Často dlužníci ani netuší, že o exekuci může rozhodnout jedině soud. Exekuce následuje až po jeho pravomocném rozhodnutí. Soudnímu řízení předchází k upozornění k zaplacení dluhu. Většinou bývá i nabídnuta možnost splátkového kalendáře. Uvádí se, že až 75 % dlužníků na toto upozornění vůbec nereaguje. Úmyslně se vyhýbají plnění svých závazků a nesnaží se s věřitelem komunikovat.

2.2.2. Vznik exekučních titulů

Exekuční titul je podkladem pro exekuci. Exekučním titulem je:

- a) vykonatelné rozhodnutí soudu, pokud přiznává právo, zavazuje k povinnosti nebo postihuje majetek,*
- b) vykonatelné rozhodnutí soudu a jiného orgánu činného v trestním řízení, pokud přiznává právo nebo postihuje majetek,*
- c) vykonatelný rozhodčí nález,*
- d) notářský zápis se svolením k vykonatelnosti sepsaný podle zvláštního právního předpisu*
- e) vykonatelné rozhodnutí orgánu veřejné správy včetně platebních výměřů, výkazů nedoplatků ve věcech daní a poplatků a jiných rozhodnutí, jakož i vykonatelný smír,*

¹⁶ Ulrich Beck – Riziková společnost Na cestě k jiné moderně str.144

f) vykonatelné rozhodnutí a výkaz nedoplatků ve věcech nemocenského pojištění a sociálního zabezpečení,

g) jiná vykonatelná rozhodnutí a schválené smíry a listiny, jejichž výkon připouští zákon¹⁷

Exekuční řízení je většinou až poslední možností věřitele. Následuje až po marných výzvách k zaplacení dluhu. Po vyčerpání možností získat půjčené peníze zpět, se věřitel obrací na soud. Nařízením exekuce je postihován veškerý majetek dlužníka a ten nesmí se svým majetkem volně nakládat. Výjimku tvoří běžné užívání, uspokojování základních potřeb. Nesmí majetek prodat, darovat a je povinen s ním hospodárně nakládat. Úkony učiněné v rozporu s exekučním titulem jsou neplatné.

*„Specifikum exekučního řízení je v tom, že jeho úkolem je zajistit vymožení povinnosti, která nebyla splněna, ač je přiznána vykonatelným exekučním titulem. Vymahatelnost práva je obecně výrazně vyšší než před účinností exekučního řádu. Vědomost jistoty vymahatelnosti práva na straně osob, kterým je exekučním titulem uložena povinnost, vede k tomu, že ubývá subjektů, které neplní toliko z vlastní vůle (či spíše nevůle) a přibývá naopak subjektů, kteří neplní proto, že to jejich situace – zejména ekonomická – neumožňuje. Masu exekucí tak čím dál tím více tvoří exekuce na pohledávky vzniklé z pravidelných, běžných povinností občanů – plateb za energie, nájmy, telekomunikace, veřejné zdravotní pojištění či z drobných excesů – neplacení přepravného v MHD. Tyto exekuce tak z valné části nevznikají proto, že povinní povinnost pouze plnit nechtějí, ale stále častěji proto, že plnit (ať už „zaviněně“ nebo „nezaviněně“), byť třeba dočasně, nemohou – jde zpravidla o ekonomicky a sociálně slabé osoby“.*¹⁸

¹⁷ Zákon č.120/2001 Sb. - exekuční řád ve znění pozdějších předpisů

¹⁸ Komorní listy březen 2010, druhé číslo, str. 3

2. 3. EXEKUCE A JEJÍ DOPADY NA OSOBU Z POHLEDU SOCIOLOGIE

Sociologie je společenskou vědou zkoumající sociální život člověka, skupiny, rodiny a společnosti. Z tohoto pohledu se musí zabývat i dopady dluhů na osobu, rodinu a celou společnost. Existence zvyšujícího se zadlužování domácností zhoršuje sociální klima a vzniká nebezpečí sociálních bouří. U rodin postižených exekucí se stírá sociální třída. Do nižších tříd se tak propadají i středně příjmové rodiny. V případě ztráty zaměstnání a dražby majetku padají až po spodní třídu. Mnoho rodin se tak rozpadá a někteří se dostávají k bezdomovectví. Mezi bezdomovci dnes najdeme nejen osoby s nejnižším vzděláním, ale i středoškoláky ba dokonce i vysokoškolsky vzdělané lidi. Po ztrátě zaměstnání, majetku ztrácejí vůli žít. Ztráta sociálního postavení udělá z člověka často trosku. Třídní rozdíly se promítají do celé společnosti. Stejně se do celé společnosti promítá zadluženost českých domácností. Ovlivňuje zdraví, životní styl rodiny, velikost rodiny, výchovu dětí a vzdělávání vůbec. Především jsou zásadním způsobem ovlivněny děti. Skutečnost málo stimulujícího prostředí bývá označeno jako třídní deprivace.

*„Situace rostoucího počtu chudých ostře kontrastuje s prosperitou těch, kdo si ji dokáží udržet, či dokonce zvyšovat. Šokem je především pro samotné postižené, protože ti zpravidla vyrůstali v docela zajištěných poměrech a nyní zažívají nečekaný, nejednou velmi strmý sociální pád. Množství postižených, kteří pocházejí z nejrůznějších sociálních vrstev, dává vzniknout vědomí, že v podobné situaci se může ocitnout prakticky kdokoliv. To vyvolává kolektivní strach a celou společností se šíří obavy z budoucnosti“.*¹⁹

Život na dluh je značně problematický i z dalšího důvodu. Je to zadlužení potomků. Problémy mohou vzniknout v rámci dědictví. Podle zákona č.40/1964 Sb. občanský zákoník, § 470 odpovídá dědic za zůstavitelovy dluhy a to podle toho, jakou část majetku nabyli. Podle § 471 se mohou v případě předlužení dohodnout s věřiteli a dědictví jim přenechat k úhradě dluhů. Za tyto dluhy odpovídají do výše hodnoty dědictví. Změnu přinese nový občanský zákoník, který má platit od roku 2014.

¹⁹ Jan Keller, Tři sociální světy str.150

2.3.1. Úhrada dluhu

Pokud dlužník dobrovolně nesplácí svůj dluh, věřitel se obrací na soud. Soud vydá pravomocné rozhodnutí o nařízení exekuce a zároveň o tom informuje dlužníka. Dlužník má v tomto okamžiku ještě možnost zastavit nařízenou exekuci buď zaplacením dluhu, dohodou s věřitelem nebo odvoláním proti rozhodnutí soudu. Stává se, že dlužník na upozornění soudu nereaguje, někdy ani doporučený dopis do vlastních rukou nepřebere. Velmi často se domnívá, že tím nemůže rozhodnutí nabýt právní moci. Občanský soudní řád uplatňuje fikci doručení ve lhůtě 10 dnů ode dne jejího uložení. Znamená to, že se předmětná písemnost od posledního dne lhůty považuje za doručenou. Na řadu pak přichází soudní exekutor a rozhoduje o provedení exekuce. Soudní exekutor má ze zákona povinnost veškerý majetek dlužníka zajistit. Proto jako první zablokuje každou nemovitost ve vlastnictví dlužníka. Následuje zjištění dalšího majetku povinného dlužníka. První se řeší přikázání pohledávky u bank a jiných peněžních institucí. Patří sem i stavební spořitelny a životní pojišťovny. Následují srážky ze mzdy a jiných příjmů a to, i u manželky či manžela povinného. Dále je možný prodej movitých věcí, např., obrazu, auta, zařízení domu apod. Může dojít i k přikázání jiné pohledávky, dlužníkovy podíly ve firmách apod. V poslední následuje prodej nemovitostí. Každé výše uvedené řešení je plně v rukou exekutora a on rozhoduje o postupu exekuce. Záleží na výši dluhu a majetku povinného.

2.3.2. Postižení majetku

Pokud není dluh uhrazen pohledávkou u banky a jiných peněžních ústavů nebo nestačí k úhradě srážky ze mzdy, může exekutor rozhodnout o prodeji movitých věcí. Je to další výrazné zasažení do chodu domácnosti.

Podle ustanovení § 322 Občanského soudního řádu jsou některé věci z exekuce vyloučeny. Patří sem věci, které dlužník nezbytně potřebuje k uspokojování hmotných potřeb svých a své rodiny nebo k plnění svých pracovních úkolů, věci, jejichž prodej by byl v rozporu s morálními pravidly.

Bližší toto obecné vymezení upřesňuje druhý odstavec téhož zákonného ustanovení, kde jsou uvedeny příklady věcí, které jsou takto vyloučeny z exekuce - běžné oděvní součásti a obvyklé vybavení domácnosti, snubní prsten a jiné předměty podobné povahy,

zdravotnické potřeby a jiné věci, které dlužník potřebuje vzhledem ke své nemoci nebo tělesné vadě, hotové peníze do částky dvojnásobku životního minima jednotlivce.

Podle Obchodního zákoníku § 2 odst. 2, který definuje podnikatele a podle ustanovení Občanského soudního řádu § 322 odst. 3, z exekuce vyloučeny rovněž i věci, které dlužník nezbytně nutně potřebuje k výkonu své podnikatelské činnosti. Výjimku tvoří věci, na nichž vázne zástavní právo ve prospěch konkrétního věřitele.

I když by se mohlo zdát, že běžné vybavení domácnosti je i televizor, počítač a podobně, není tomu tak. Co je obvyklé vybavení domácnosti zákon hodnotí velmi přísně. Např. lednice, sporák bude obvyklým vybavením domácnosti, drahá mikrovlnná trouba, myčka nádobí už běžné vybavení není.

Z výše uvedeného plyne, že prodej vybavení domácnosti může být pro celou rodinu velmi citelný a stresující.

Nejhorší postižení majetku pak představuje prodej nemovitosti. I k tomu může exekutor přistoupit, pokud není plně uspokojena pohledávka věřitele. V tomto případě je rodina bez střechy nad hlavou a stávají se z nich bezdomovci. Je to ta nejhorší možná situace, která tvrdě dopadá na člověka a na celou rodinu. Zejména na rodiny s nezaopatřenými dětmi. Ty na tuto situaci doplácí nejvíce a jsou nejzranitelnější.

2.3.3. Negativní vliv mobiliární exekuce

Mobiliární exekuce představuje událost, která ve svém důsledku výrazně snižuje schopnost člověka zajistit si svoji nezávislost. Pokud člověk a rodina žijí v trvalé nejistotě, ztrácí sílu zvládat přítomnost a pozitivně plánovat svou budoucnost. Život s dluhy nepříznivě dopadá na život celých rodin. Neschopnost problém řešit, se odráží na sebevražděných sklonech. Není výjimkou, že si lidé sahají na život, či se dopouští násilí, jak nás občas informují média. Exekuce zasahuje nejen nukleární rodinu, ale také široké příbuzenstvo. Zejména staří rodiče, kteří žili celý život bez dluhů, nemohou pochopit, jak může jejich dcera, syn přijít o bydlení. Vždy to považují za nespravedlivé a ptají se, jak je možné, že např. kvůli třiceti tisícům je dům v dražbě. Již neví, že se jedná jen o špičku ledovce a počet dluhů je mnohem vyšší. A zatím co se mladší ročníky lépe s touto situací vyrovnají, starým lidem starost o děti zkracuje život. A tak zatím co na jedné straně roste ekonomika, na straně druhé jsou zničeny lidské životy. Ve chvíli nařízené exekuce dochází k soupisu majetku, vložení zástavního práva na nemovitost, zablokován účet v bance a nařízeny srážky ze

mzdy. Povinný již nesmí volně nakládat s majetkem. Veškerý majetek je sepsán a uveden v exekutorském zápisu. Do začátku roku 2013 existoval výkon rozhodnutí, který prováděli zaměstnanci soudu, tento majetek sepsali a označený majetek buď do zaplacení dlužné částky, nebo následné dražby zanechali povinnému. U exekuce prováděné soudními exekutory je většinou sepsaný majetek odvezen a následně prodán v dražbě. Může se stát, že je odvezen i majetek, který není majetkem povinného, ale povinný zde má trvalé bydliště anebo se tu trvale zdržuje. Neprávem odvezený majetek se vrací majiteli na základě vylučovací žaloby, kterou je nutno co nejdříve podat. Právní ochrana těchto postižených je dána zákonem.

Život s dluhy nepříznivě dopadá na celou rodinu dlužníka. Nutnost omezit výdaje, hrozící exekuce, dopadají nejen na rodinný život, ale především se odráží na zdravém vývoji dětí. Jednou z možností je šetřit na školních a zájmových akcích. Navíc dítě získává špatný příklad do života. Rodina se ocitá na hranici společnosti a často končí rozpadem a životem ve vyloučených lokalitách. Je samozřejmé, že zejména děti těžce nesou nerovnost mezi spolužáky. Nezřídka bývají terčem posměchu nebo naopak ve snaze vyniknout jinak, začnou šikanovat spolužáky. V rodinách narůstá stres, objevuje se zhoršení školního prospěchu, výchovné problémy.

2.3.4. Dlužníci dle sociálních skupin a vymahatelnost dluhů

Mohlo by se zdát, že nesplácení dluhů a následné předlužení se vyskytuje jen u sociálně slabé a nízko příjmové populace. Toto určení již dávno neplatí. Exekuce prochází všemi sociálními skupinami. Své závazky nezvládají splácet stejně tak nejchudší vrstvy obyvatel jako střední společenská třída. Tato pak rozšiřuje řady osob bez domova a lidí závislých na sociálních dávkách. I vyšší společenské vrstvy se dostávají do problémů v okamžiku, kdy přijde dlouhodobá nezaměstnanost, nemoc či nečekané výdaje a hypotéku na bydlení není z čeho splácet. O tom se již přesvědčují i obyvatelé satelitních městeček, kteří se řadili k vyšší společenské třídě. Uvádí se, že hypotéku má patnáct procent českých domácností, dvacet pět procent obyvatelstva má spotřebitelský úvěr. Neschopnost splácet postihuje stále větší okruh osob.

Mezi těmi komu hrozí exekuce, najdeme i celebrity a dokonce i europoslance. Otázkou jen zůstává, jaký dopad má exekuce na celebrity nebo europoslance. Na rozdíl oproti běžné populaci je, že vzhledem k výši jejich příjmů jim nehrozí sociální vyloučení. Z jejich

pohledu je sice ztráta majetku také stresující, ale jistě ne tak jak u nízkopříjmových rodin. Ze strany věřitele je pak většinou jistota, že svou pohledávku dostane v plné výši zpět.

Vymahatelnost dluhů záleží nejen na majetku povinného, ale i na množství a výši dluhů. Celkově však vymahatelnost prudce klesá. Důvodů je několik. Prvním důvodem je předluženost domácností. Postižení sociálních dávek je omezené. Dále má mnoho dlužníků pobyt na obecním úřadě. Zejména rodiče často volí způsob odhlášení svého syna nebo dcery z trvalého pobytu ve snaze vyhnout se návštěvě exekutora. Jak se zhoršuje ekonomická situace nízkopříjmových osob, bude se zhoršovat i vymahatelnost dluhů.

2.4. MOŽNÁ VÝCHODISKA PŘEDLUŽENÍ

Předlužení není stejné jako zadlužení. O předlužení se podle odborníků jedná v okamžiku, kdy dlužník není schopen dlouhodobě, tedy více než tři měsíce za sebou, splácet své závazky. Ale ne proto, že jede na dovolenou, pořídí si nové auto, ale skutečně nemá dostatek finančních prostředků. Základním předpokladem vyhnout se předlužení, je správné hospodaření s vlastními financemi. Nejčastější příčinou předlužení není jen nízký příjem, ale i snaha vyššího životního standardu. Omluvit se dá jen nenadálé vydání, jako pohřeb, invalidita či onemocnění živitele rodiny.

Hlavní a jedinou možností, mimo nucené exekuce, je požádat o soudní oddlužení, tedy vyhlásit osobní bankrot. Je to sice zdlouhavé a složité jednání, ale pokud dlužník využije pomoci odborníků, může výrazně ušetřit. Horší je žít po dobu pěti let jen na životním minimu. Ne každý to zvládne. V závislosti na hodnotě majetku může být oddlužení formou prodeje veškerého majetku. Insolvenční řízení je upraveno v zákoně č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů. Výjimečně je možnost podat návrh na odložení exekuce. Je určen především pro ty dlužníky, kteří reálně vědí, že obdrží vyšší finanční hotovost. Např. probíhá dědické řízení a jsou v něm jedním z dědiců.

Při předlužení, ale i v případě hrozící exekuce by měl dlužník využít bezplatné pomoci odborníků. A to ať už občanských poraden, Bílého kruhu bezpečí, poraden pro dlužníky nebo bezplatné poradny Exekutorské komory v Brně, Praze, Plzni. Exekutorská komora poskytuje rady od června roku 2012 i on-line.

Nejhorším možným řešením je obrátit se na pochybné firmy, které nabízejí oddlužení. Vždy je ovšem nutno mít k dispozici nemovitost (dům, byt, chatu, pozemek) v osobním vlastnictví a zároveň dluh nesmí být větší než 50% z ceny tohoto majetku. Vy pak nesplácíte třem – pěti věřitelům, ale jen jednomu. Na oddlužení nemusíte být majiteli nemovitosti nebo bytu. Lze zastavit i majetek třetí osoby, pokud bude souhlasit. A tak v dobré snaze pomoci, se mohou do problémů dostat rodiče nebo děti, kteří zastaví své bydlení. Tyto oddlužovací společnosti, exekuci sice vyplatí a nastaví dlouhodobý úvěr, ale při druhém, třetím nezaplacením půjčky, se stávají okamžitým vlastníkem vašeho majetku. O střechu nad hlavou tak může přijít nejen dlužník, ale i ručitel. Vlastní nezodpovědností se z lidí stanou bezdomovci.

3. FORMOVÁNÍ VEŘEJNÉHO MÍNĚNÍ NA ČINNOST SOUDNÍCH EXEKUTORŮ

Média často zaměňují aktivity vymahačských subjektů a inkasních společností s činností soudních exekutorů. Ve skutečnosti tyto společnosti nemají s exekutory nic společného. Samo slovo exekuce znamená vynucení dobrovolně nesplněných soudních a jiných úředních rozhodnutí, je tedy jasné, že inkasní agentury a podobné subjekty nemají se soudními exekutory nic společného. Ve výzvách zasílaných dlužníkům se snaží falešně navodit tento dojem. Právě tyto firmy kazí dobrou pověst soudních exekutorů. Falešní exekutoři se prokazují padělanými průkazy, jednají hrubě a pod pohrůzkou velkého navýšení dlužné částky lákají z důvěřivých lidí nemalou hotovost.

„Seniorka měla podle mluvčí uzavřenou půjčku, kterou pravidelně splácela. Falešný exekutor ji poprvé navštívil koncem ledna. Prokázal se falešným průkazem, který byl vyrobený z vizitky soudního vykonavatele. Žena měla uhradit zbytek půjčky jednorázovou splátkou a měla si na to vzít další půjčku, protože ta původní byla údajně v exekučním řízení. (ČTK. Policie zatkla u Prahy falešného exekutora“²⁰

Kdo je tedy soudní exekutor? Je to fyzická osoba, která má oprávnění k provádění exekuční činnosti na základě přenesené mocenské pravomoci státu. Úkony soudního exekutora se považují za úkony soudu.

Média informují i o neúměrném navýšení vymáhané základní částky, tzv. jistiny. Jistina je původní dluh. Další navýšení je přičítáno právě exekutorům. Zvyšuje to jejich negativní hodnocení veřejností. Ve skutečnosti horentní sumy si účtují advokáti, zastupující věřitele. Advokáti postupovali podle takzvané „přísudkové vyhlášky“.²¹ Podle této vyhlášky soudy počítaly částky, které v prohraných sporech platili dlužníci právním zástupcům věřitele. Zároveň tato vyhláška nerozlišovala složitost žaloby, počet řízení před soudem a odměna advokáta se určovala paušálně. Právě advokáti si účtovali vysoké provize za bagatelní

²⁰ Deník [online]. 2012, - [cit. 2013-03-12]. Dostupné z: http://www.denik.cz/z_domova/policie-zatkla-u-prahy-falesneho-2013.html

²¹ vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 484/2000 Sb., kterou se stanoví paušální sazby výše odměny za zastupování účastníka advokátem nebo notářem při rozhodování o náhradě nákladů v občanském soudním řízení a kterou se mění vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů

spory, např. jízdu na černo. Zároveň pohledávky často dělili a tím si zvyšovali svůj zisk. Rozhodnutím Ústavního soudu dne 25. 4. 2013, došlo ke zrušení této vyhlášky a odměny advokátů se sníží.²² Platí to však až na nově podávané žaloby. Advokáti musí nově používat advokátní tarif a ten bude zohledňovat počet skutečně provedených úkonů. Tímto opatřením, by se mělo dojít k snížení vymáhané pohledávky. To průlomové řešení bylo již dlouho zapotřebí, vymáhání malých pohledávek bylo lukrativním byznysem a to i přesto, že u malých žalob do 10 tisíc korun nesměly být náklady vyšší než jistina dluhu.

3.1. INFORMOVÁNÍ MASOVÝMI MÉDIÍ

Nejvíce informací získáváme z médií. Ovlivňují výchovu, postoje, mají i vzdělávací charakter. Vždy ale záleží na tom, pro koho jsou určena, jakému okruhu posluchačů a zároveň jaký sledují cíl. Kdo za informacemi stojí. Lidé se snadno nechají zmanipulovat. Média dokáží ovlivnit svým rozsahem širokou masu lidí a především se s nimi setkáváme doslova na každém kroku. Je známou pravdou, že kdo ovládá média má možnost ovládnout masy lidí. A to přesto, že si lidé uvědomují neobjektivnost některých zpráv. Přesto podléhají.

*„ Veřejným míněním se v sociologii rozumí vyjádření člověka k určitým jevům, které zahrnují celou škálu pocitů, racionálních i iracionálních domněnek, které jsou do jisté míry hodnotící. Za autora definice veřejného mínění je uváděn osvícenecký francouzský filozof Jean Jacques Rousseau. Členové společnosti se vyjadřují k určitému známému tématu. Jsou to postoje, hodnocení a názory určité skupiny veřejnosti “.*²³

3.2. ROZBOR KONKRÉTNÍ MEDIÁLNÍ KAUKY

V listopadu roku 2012 přinesl deník Právo a sever Novinky.cz článek s názvem „O byt lze nakonec přijít i kvůli dluhu 968 korun“. Okamžitě se zvedla řada ohlasů mezi veřejností, o nespravedlivém a svévolném jednání exekutorů. V článku se psalo o dlužníku Karlu F.,

²² Ústavní soud [online]. 2013, - [cit. 2013-04-25]. Dostupné <http://www.usoud.cz/aktualne/>

²³ Masová komunikace a veřejné mínění. Str120

kterému se dražil byt na základě dluhu 968 Kč. Informace byla získána z dražební vyhlášky. Redaktor ve snaze exkluzivního a čtivého článku, nezjistil všechny údaje, a to, že na majetek pana Karla F. bylo vydáno celkem 22 exekučních titulů. Tuto dražbu potvrdil Krajský soud v Brně. Nejednalo se tedy o nepřiměřené jednání exekutora. Publikováním podobných článků vniká fáma o nekorektním jednání exekutorů²⁴.

Exekuce se netýká jen fyzických osob, ale také podnikatelů, podniků, obcí, měst a někdy dokonce našeho státu. Laická veřejnost nechápe, jak je to možné. Je to pro ni něco nepředstavitelného. Jednou ze známých kauz, která také před časem prošla tiskem, televizí, rozhlasem i internetem bylo zajištění nemovitého majetku hlavního města Prahy. Média v tomto případě rozpoutala naprostou dezinformační kampaň, kdy se zdálo, že se bude brzo prodávat Karlův most. Přitom se jednalo o pouhé zajištění pohledávky v případě, že by nebyla uhrazena. Soudní exekutor má dokonce ze zákona takto majetek dlužníka zajistit, a kdyby tak neučinil, vystavil by se kárnému stíhání kontrolních orgánů Ministerstva spravedlnosti.

²⁴Exekutorská komora [online]. 2012, - [cit. 2013-04-15]. Dostupné <http://www.ekcr.cz/1/aktuality-pro-verejnost/955>

PRAKTICKÁ ČÁST

4. PREZENTACE PROVEDENÉHO SOCIOLOGICKÉHO PRŮZKUMU

V praktické části bakalářské práce jsem zvolila metodu menšího dotazníkového šetření. Dotazníky byly doplněny rozhovorem. Oslovení respondenti nebyli klienty občanské poradny, protože jejich odpovědi by byly zkreslené poskytnutou radou. Zvolený počet respondentů byl 50, rozdělen velikostí bydliště do 20 000 tisíc obyvatel a nad 20 000 tisíc. Dalším ukazatelem bylo vzdělání a věk respondentů. Rozdělení bylo následující:

Muži 24, ženy 26.

Velikost bydliště	- do 20 000 tisíc obyvatel	25
	- nad 20 000 tisíc obyvatel	25

Věkové složení:	18 – 25 let	5
	26 – 40 let	20
	41 – 60 let	20
	61 a více let	5

Vzdělání:	základní a vyučení	15
	vyučení s maturitou a SŠ	25
	vysokoškoláci	10

Hlavním cílem bakalářské práce bylo zjištění, jak veřejnost hodnotí činnost soudních exekutorů a co jejich hodnocení ovlivňuje. Při tom jsou důležité i znalosti respondentů z oblasti financí, zadlužování. A také jak se dovedou orientovat v nabídkách bank a společností nabízejících půjčky. Dále pak, jak respondenti dokáží kriticky zhodnotit informace z médií. Zjišťovala jsem i znalost rozdílů mezi soudními exekutory, inkasními agenturami a vymahačskými firmami.

4.1. PRŮZKUM FINANČNÍ GRAMOTNOSTI A ZNALOSTÍ LAICKÉ VEŘEJNOSTI O VYMÁHÁNÍ DLUHŮ.

Šetření o finanční gramotnosti probíhalo v Jihomoravském kraji, jsem ale přesvědčena o tom, že výsledky by se příliš nelišily ani v ostatních oblastech ČR. Snažila jsem se o jednoduché formování otázek, tak aby byly srozumitelné a dobře pochopitelné. Na začátku vyplňování dotazníku jsem respondenty ujistila, že získané údaje jsou anonymní a po vyhodnocení budou zničeny. Vzhledem k nutnosti dodržet vzdělanostní a věkové složení, ženy o dvě převážily. Ochota respondentů byla vstřícná, jen u otázky zda se sami setkali nebo mají exekuci, někteří zaváhali. Osobní zkušenost s exekucí přiznali dva muži a jedna žena. Jednomu z mužů exekuce hrozí a byl se poradit v bezplatné poradně, kterou provozuje exekutorská komora v Brně. Jeden před samotnou exekucí si půjčil od rodiny a svůj dluh vyrovnal. Jedna žena řeší exekuci soudním oddlužením a čeká, zda bude o její žalobě kladně rozhodnuto.

Celkem správně všichni respondenti odpověděli, že exekuce nastává neplacením hypotéky, spotřebního úvěru nebo půjčky. Zároveň šedesát procent respondentů shodně uvádělo, že zabavení majetku je zřejmě poslední možností věřitele získat své peníze zpět. Čtyřicet procent pak nedokázalo posoudit. Samozřejmostí byla odpověď, jak předejít vymáhání dluhů a to, vůbec se nezadlužovat a v případě využití, dobře zvážit možnosti splácení.

Jak postupovat v případě, kdy se nedostává dostatek financí ke splátce dluhu, již znala jen necelá jedna třetina dotázaných. Stejně to bylo s odpovědí na dotaz, co vše předchází exekuci. O povinnosti věřitele zasílat od ledna 2013 předžalobní upomínku věděl jen jeden respondent. Dalším nedostatkem je i mnohdy špatná adresa dlužníka. Např. při přestěhování dlužník nenahlásí věřiteli novou adresu. Přístup do evidence obyvatel má jen soud a následně soudní exekutor. Tuto skutečnost devadesát procent respondentů neví. Dobrou znalost průběhu vymáhání dluhů uvedlo jen jedenáct dotázaných, co odpovídá dvaceti dvěma procentům.

Tabulka č. 1. Znalost postupu při vymáhání dluhů

	znalost průběhu vymáhání dluhů					
	VŠ		SŠ		ZŠ + vyučení	
	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy
velmi dobře	1	0	0	0	0	0
dobře	1	1	3	2	1	2
trochu	2	1	5	5	2	6
málo	2	1	2	2	1	2
vůbec	0	1	4	2	0	1
celkem	6	4	14	11	4	11

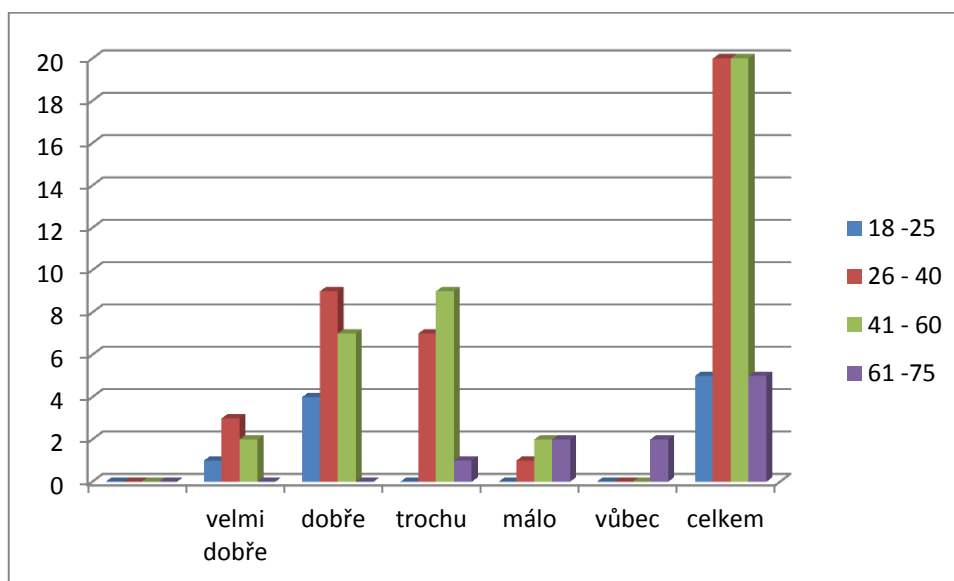
Jedním ze sledovaných údajů byla znalost finančních produktů, které poskytuje bankovní a nebankovní sektor. Z padesáti dotázaných respondentů jen čtyři muži, z toho tři vysokoškoláci uvedli, že se velmi dobře orientují v nabídkách bank a nebankovních produktech. Z žen pak znají rozdíl dvě z oslovených. Z oslovených vysokoškoláků dva měli vystudovanou vysokou školu ekonomickou. Dobrou orientaci v těchto produktech uvedlo deset mužů a stejný počet žen. Z těchto respondentů mělo střední ekonomické vzdělání 6 respondentů a tři absolvovali rekvalifikační ekonomické kurzy. Trochu se orientuje osm mužů a devět žen. Malou nebo vůbec žádnou znalost finančních produktů přiznalo sedm respondentů, přičemž převažovali lidé se základním vzděláním nebo vyučení bez maturitní zkoušky. Z výše uvedeného vyplývá, že více než polovina dotázaných, přesně čtyřicet osm procent, se v bankovních produktech nevyzná. Znají jen rozdíl banka a finanční společnost, ale v nabídkách se neorientují. Rozdíl vidí jen v tom, že banka své klienty prověřuje a nebankovní sektor ne. Dále v tom, že mimo banku lze získat půjčku snadněji.

Tabulka č. 2. Orientace v nabídce bankovních a nebankovních produktech

orientace v nabídce bankovních a nebankovních produktech						
	VŠ		SŠ		ZŠ + vyučení	
	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy
velmi dobře	3 /2VŠE)	1	1	1	0	0
dobře	2	2	6	5	2	3
trochu	1	1	6	4	1	4
málo	0	0	1	1	1	2
vůbec	0	0	0	0	0	2
celkem	6	4	14	11	4	11

Výrazný propad neznalosti finančních produktů byl u osob starších šedesáti pěti let.

Graf č. 1. Orientace v bankovních a nebankovních produktech podle věku

Rozdíl mezi respondenty z obcí a menších měst do dvaceti tisíc obyvatel a menším městem nad dvacet tisíc byl zanedbatelný. Proto tento údaj dále nesledují.

Povolání soudního exekutora vnímá většina obyvatel negativně. Většina z nich, nezná rozdíly mezi soudními exekutory a vymahači inkasních agentur a inkasních firem.

Na negativním hodnocení exekutorů mají značný vliv informace z médií. Jinak o funkci exekutora uvažují věřitelé.

Tabulka č. 3. znalost rozdílu mezi soudními exekutory a inkasními firmami

znalost rozdílu mezi soudními exekutory a inkasními firmami						
	VŠ		SŠ		ZŠ + vyučení	
	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy
dobře	2	1	1	1	0	0
částečně	4	2	5	3	2	5
není mezi nimi rozdíl	0	1	8	7	2	6
celkem	6	4	14	11	4	11

4.2. VLIV MÉDIÍ

Druhým bodem průzkumu bylo, jakou roli při vzniku zadlužování hrají média. Jak je z přiložené tabulky zřejmé, více jak polovina dotázaných se domnívá, že inzeráty mnoho lidí ovlivní a často jim podléhají. V tomto ohledu nebylo rozdílu ve věkovém složení respondentů ani ve vzdělání. Je to alarmující skutečnost, která si zaslouží větší pozornost a i nutnost věnovat tomuto problému pozornost již v rámci základního školství.

Tabulka č. 4. vliv médií na zadlužování domácností

vliv médií na zadlužování						
	VŠ		SŠ		ZŠ + vyučení	
	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy
mají silný vliv	2	1	7	8	3	5
mají částečný vliv	4	3	4	2	1	2
nemají žádný vliv	0	0	0	0	0	0
nedokáží posoudit	0	0	3	1	0	4

Ve vztahu k médiím je důležitá znalost objektivitu podávaných informací. Až na jednu ženu se základním vzděláním se respondenti shodli v tom, že informace v médiích nejsou vždy pravdivé. Rezolutní ne uvedlo šest respondentů. Částečnou objektivitu podávaných informací přiznalo šedesát čtyři procent dotázaných.

Tabulka č. 5. objektivita informací v médiích

	jsou informace v médiích objektivní?					
	VŠ		SŠ		ZŠ + vyučení	
	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy
ano	0	0	0	0	0	1
částečně	6	4	9	6	2	5
ne	0	0	2	1	1	2
nedokáži posoudit	0	0	3	2	1	3
celkem	6	4	14	11	4	11

Respondenti kriticky hodnotili informace v médiích. Zároveň připouštěli, že citlivá témata vnímají méně kriticky a ne vždy o pravdivosti přemýšlí.

4.3. VYHODNOCENÍ, ANALÝZA A INTERPRETACE VÝSLEDKŮ

Pro svou práci jsem neměla žádné srovnání. Nenašla jsem zpracované podobné téma. Jistě jsou práce o tom, jak média ovlivňují veřejnost nebo o zadlužování. Nikdy ale nebyla práce zaměřena na téma, jak vnímá laická veřejnost činnost soudních exekutorů. Jakou mírou se na jejich negativním hodnocení podílí média.

Moje hypotéza, neznalosti veřejnosti o postavení soudních exekutorů, jejich činnosti v našem právním státě se potvrdila. Dále se potvrdilo, že veřejnost nerozlišuje, kdo dluhy vymáhá. Nezná rozdíly mezi agenturami vymáhající pohledávky, inkasními firmami ani soudními exekutory. Potvrdilo se, že v případech informací z médií o zabavení majetku některému spoluobčanu, veřejnost podléhá emocím a hodnotí soudní exekutory bez znalostí problematiky. Je ovšem i pravdou, že na negativním hodnocení se zčásti podílejí

i sami exekutoři a jejich zaměstnanci některými excesy. Mnohdy nevhodným chováním, tvrdým a necitlivým přístupem i zabavením majetku, který nepatří povinnému. Postižení mají možnost obrátit se na Exekutorskou komoru s žádostí o pomoc či sjednání nápravy. I soudní exekutoři jsou trestně odpovědní a někteří již přišli o své pověření. Exekutorská komora se snaží informovat a vzdělávat veřejnost o této problematice.

I hypotéza o negativní roli médií v procesu zadlužování se ukázala jako správná. Množství reklam na nejrůznější zboží, prezentace životního stylu celebrit a politiků jakož i množství reklamy na půjčky velmi výrazně ovlivňuje především nízkopříjmové domácnosti. Přestože respondenti kriticky hodnotili množství reklam na nejrůznější zboží, často se nechávají jimi ovlivnit.

Přes vzdělávací programy a varování odborníků průzkum ukázal, že veřejnost není stále dostatečně finančně gramotná a nerozhoduje ani dosažené vzdělání. Lepší je jen u lidí s ekonomickým vzděláním. Bohužel i tito občas nezhodnotí své možnosti a k předlužení dochází i u nich. Stejně tak nerozhoduje sociální statut. Problém s nesplácením dluhů řeší jak lidé v dělnických profesích, tak úředníci, technici, učitelé apod. Příčinou může být nejen nezodpovědnost, gamblerství, drogy, ztráta zaměstnání, nemoc, nečekané situace (požár, povodeň, úmrtí a podobně). Do těchto problémů se může teoreticky dostat každý.

Závěr průzkumu se zaměřil na otázku, zda by bylo možno zařazením hodin finanční gramotnosti do škol zlepšit zodpovědné zadlužování. Výsledek nepřekvapil. Osmdesát šest procent z nich se domnívá, že ano. Výsledky jsou v příložené tabulce.

Tabulka č. 6. vhodnosti zařazení hodin finanční gramotnosti do škol

	VŠ		SŠ		ZŠ + vyučení	
	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy
ano	6	4	11	10	4	8
ne	0	0	0	0	0	0
nedokáže posoudit	0	0	3	1	0	3
celkem	6	4	14	11	4	11

Zařazení tohoto předmětu na učiliště a střední školy je nedostatečné. Respondenti se vyjadřovali v tom smyslu, že by bylo potřebné tento předmět zavést již na vyšším stupni základní školy.

5. ZÁVĚR

Laická veřejnost vnímá činnost soudních exekutorů velmi negativně. Většinou na základě informací z médií kritizují vysoké odměny exekutorů. Neví, že výše odměny je dána zákonem a značná část poplatků jde na účet advokátů, kteří podávají žalobu na soud. Advokáti si účtují vysoké náklady, které vzniknou předžalobním upomínáním povinného.

Podle předpokladů jsem dospěla ke zjištění, že česká veřejnost není právně, ale i finančně dostatečně gramotná. Neuvědomuje si plně dopady dluhů na život domácnosti. Situace na poli zadlužování se stává kritickou a tak poslední dobu výrazně stoupá počet předlužených domácností. Mnoho z nich již svou finanční situaci nezvládá. Mnoho dlužníků svou situaci řeší, až v době kdy je navštíví exekutor. Místo snahy řešit vše s exekutorem, naletí na nabídky různých pochybných firem, slibující oddlužení. Neuvědomují si, že se do problémů se splácením dostali nejen svým přeceněním finančních možností, ale i špatnou platební morálkou. Zároveň neměli snahu vzniklou situaci řešit.

V okamžiku informování médií, nejčastěji televizí, tiskem a internetem o zabavení majetku některého povinného se spustí doslova lavina negativního hodnocení exekutorů. Je pravdou, že média ve zprávách neuvádí, zda se jednalo o soudního exekutora nebo některou vymahačskou firmou. Zároveň je zpráva podána jednostranně a není výjimkou, že je uvedena částka několika tisíc korun a při tom povinný má ve skutečnosti další dluhy, mnohdy vysoce překračující cenu jeho majetku. Po odvysílání zpráv z návštěvy vymahačů se zvedne vlna solidarity s povinným a zároveň negativního hodnocení soudních exekutorů. Samozřejmě občas se stane, že i exekutor nebo jeho zaměstnanci soudního exekutora pochybí, ale opět je zde možnost řešení. I u exekutorů lze podat kárnou žalobu. Exekutoři jsou trestně odpovědní a dohled nad jejich činností vykonává soud.

Veřejnost ovlivněná médií si neuvědomuje, že vina je především na dlužníkovi, nejen tím, že přecenil své finanční možnosti ale i nezodpovědným jednáním. Pokud je člověk svéprávný musí nést i následky svého jednání. Nikdo z nás nechce přispívat na vysokou životní úroveň někoho jiného. To si lidé často v tom okamžiku do souvislosti nedají a tvrdě napadají soudní exekutory. Neznají fakt, že tito konají až na základě soudního rozhodnutí. Nejedná se tedy o žádnou zlovůli ale jednání na základě práva. Přes osvětovou činnost médií stále chybí dobré právní podvědomí našich spoluobčanů. Mají velmi špatné znalosti občanského zákoníku a další záklonů. Neznají rozdíly mezi soudními exekutory,

finančními agenturami a firmami vymáhající dluh. Poněkud lepší jsou znalosti mladších ročníků, ale vzhledem k věku většinou zadlužování a neschopnost splácet dluh nijak neřeší. Především pokud nemají rodinu. Jsou mnohem bezstarostnější a budoucnost je pro ně něco vzdáleného. Dokáží také lépe hodnotit informace médií. Velmi špatně situaci kolem dluhů, zabavování majetku a zároveň nekritičnost ve vztahu k médiím vnímají lidé vyššího věku. Zejména starodůchodci, kteří nebyli zvyklí žít na dluh a pokud nějaký měli, byl na stavbu domu. Protože svůj život z velké části prožili v jiné sociální době, kdy všichni měli práci, a nabídky půjček byly omezené, nemohou pochopit dnešní situaci. V reklamě dávají přednost těm na nákup levných potravin a reklamy na půjčky nesledují. Zároveň se někteří stávají snadným terčem různých podvodníků nabízejících pod nejrůznějšími praktikami předražené zboží. Často slyší na údajnou výhru – slevu z ceny zboží a zakoupí na splátky mnohdy i nepotřebnou věc. Už si nedokáží spočítat, že ve splátkách zaplatí více, než byla původní cena. Sami se pak zároveň dostávají do problémů se splátkami. Naletěli na dobře prodanou reklamu. Další skupinu seniorů přivádí do problémů snaha pomoci dětem, kteří se neúměrně zadlužili. Situace u střední generace je více stresující a podílí se na ní více starost o rodinu, o budoucnost. Sice dokáží kriticky hodnotit informace podávané médiem, ale přesto často podléhají nejrůznějším reklamám a nechají se jimi ovlivnit. V nabídce nejrůznějších půjček se skrývá lichva. Ta je sice zákonem zakázána v trestním zákonu, ale domnívám se, že nedostatečně. Právě lichva má vliv na předlužování domácností. Výše úroků je pro mnoho lidí něčím značně složitým. Přitom si lze i poměrně jednoduše spočítat kolik celkem zaplatí. Je zajímavé, že neschopnost splácet dluh se táhne celým sociálním složením obyvatelstva. Stejně nezvládají splácet dluhy lidé z malých obcí jako z větších měst. Podobně nerozhoduje ani vzdělání. Výjimku tvoří lidé s vysokoškolským vzděláním v ekonomickém nebo právnickém směru. Jinak stejně hrozí exekuce vysokoškolákům, středoškolákům jako i lidem vyučeným a se základním vzděláním.

I když se na jedné straně na zadlužování podílí média svou nabídkou reklam na půjčky, hypotéky, spotřebitelské úvěry, na straně druhé se snaží o osvětu v této oblasti. Vzpomeňme pořady typu „Reportéři na vlastní oči“, „Černé ovce“ a další. Stále to ale nestačí. Je nutné již do základních škol dostat ekonomické předměty a důslednou osvětou rozšiřovat finanční, ale i právní podvědomí. Svou roli zde má i sociální pedagogika. Právě proto, že zahrnuje celou širokou populaci, může v prostředí sociálních institucí přispívat k pomoci a rozvoji finanční gramotnosti, zodpovědnému přístupu k životu, zamezení

zbytečnému zadlužování a předcházení exekucí. A to ať již prostřednictvím vzdělávacích programů, besed i individuální radou. Domnívám se, že jako vodítko může sloužit i tato bakalářská práce.

POUŽITÉ ZDROJE A LITERATURA

Knižní publikace

Beck Ulrich, Riziková společnost, na cestě k jiné modernitě, Sociologické nakladatelství (SLON)Praha 2004

Giddens Anthony, Důsledky modernity, Sociologické nakladatelství (SLON)Praha 2010

Hulva Tomáš, Vady právních úkonu v soukromoprávních vztazích a jejich důsledky, ČR:Wolters Kluwer, 2011.

Keller Jan, Soumrak sociálního státu, Sociologické nakladatelství (SLON)Praha 2009

Keller Jan, Tři sociální světy, Sociologické nakladatelství (SLON)Praha 2010

Kindl M. a kol, Občanské právo procesní., Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o. 2005

Kubátová Helena, Sociologie životního způsobu, Praha: Slon, 2010

Novotná Eliška , Sociologie sociálních skupin, Grada Publishing , a.s. 2010

Plecitý V. a kol. Základy občanského práva, Plzeň, Aleš Čeněk, s.r.o. 2005

Pospíšil Jan, Závodná Lucie Sára, Mediální výchova, Computer Media, s r.o., 2009

Urban Lukáš a kol. Masová komunikace a veřejné mínění, Grada Publishing , a.s. 2011

Ulrich Beck – Riziková společnost Na cestě k jiné moderně

Časopis soudních exekutorů - Komorní listy.2 /2010

Sborník vydaný u příležitosti 10. výročí založení Exekutorské komory České republiky

Právní předpisy:

Zákon č. 120/2001 Sb. O soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád)

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

Zákon č.120/2001 Sb. - exekuční řád

Zákon č. 396/2012 Sb., kterým se mění z. č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, a další z.

Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 484/2000 Sb., kterou se stanoví paušální sazby výše odměny za zastupování účastníka advokátem nebo notářem při rozhodování o náhradě nákladů

Vyhláška ministerstva spravedlnosti č. 418/2001 Sb., o postupech při výkonu exekuční a další činnosti

Elektronické zdroje:

Deník[online].2012,-[cit.2013-03-12]. Dostupné z: http://www.denik.cz/z_domova/policie-zatkla-u-prahy-falesneho-2013.html

Ústavní soud [online]. 2013, - [cit. 2013-04-25]. Dostupné <http://www.usoud.cz/aktualne/>

Exekutorská komora[online].2012[cit.2013-04-15].Dostupné <http://www.ekcr.cz/1/aktuality-pro-verejnost/955>

SEZNAM OBRÁZKŮ

Graf č. 1. Orientace v bankovních a nebankovních produktech podle věku

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1. Znalost postupu při vymáhání dluhů

Tabulka č. 2. Orientace v nabídce bankovních a nebankovních produktech

Tabulka č. 3. znalost rozdílů mezi soudními exekutory a inkasními firmami

Tabulka č. 4. vliv médií na zadlužování domácností

Tabulka č. 5. O objektivě informací v médiích

Tabulka č. 6. vhodnosti zařazení hodin finanční gramotnosti do škol

SEZNAM PŘÍLOH

Průvodní dopis k dotazníku

Dotazník

Leták reklamy na půjčku

PŘÍLOHA 1: PROSBA O SPOLUPRÁCI.

Vážená paní, vážený pane,

Obracím se na Vás s žádostí o spolupráci na menším sociologickém průzkumu

„Činnost soudních exekutorů z pohledu laické veřejnosti“.

Jedná se o projekt bakalářské práce. Průzkum probíhá především na území Jihomoravského kraje a je zaměřen na zjištění, co ví laická veřejnost o exekucích, jaká je její finanční gramotnost a také jak média ovlivňují názory obyvatel.

Dotazník je anonymní. Vaše konkrétní odpovědi nebudou nikde prezentovány, protože budou zpracovány a vyhodnoceny neadresně společně s odpověďmi dalších respondentů a respondentek, kteří se tohoto průzkumu účastní. Vaše odpovědi budou považovány za důvěrné a budou použity pouze pro účely tohoto průzkumu.

Vaše účast je dobrovolná, máte samozřejmě plné právo rozhovor odmítnout. Pokud máte jakékoliv dotazy či pochybnosti, neváhejte mě kontaktovat.

Srdečně Vám děkuji za Vaši spolupráci,

Anna Průšová

PŘÍLOHA P 2: DOTAZNÍK

Muž Žena Věk:.....

Vzdělání: vyučen /a/ bez maturity vyučen s maturitou SŠ VŠ

Máte ekonomické vzdělání nebo rekvalifikační a podobné kurzy: ano ne

U střední a vysoké školy prosím uvést, o jakou školu se jednalo:

Bydliště (město, obec)

Zaměstnanec, nezaměstnaný, podnikatel, důchodce ID MD

Je těžké získat půjčku na cokoliv?: ano ne nevím

Dovedete se orientovat v nabídce bank a společností poskytujících úvěry, půjčky, hypotéky?

Velmi dobře dobře trochu málo vůbec

Znáte reklamy na půjčku, úvěr, hypotéku? Ano ne

Domníváte se, že množství reklamy na půjčky ovlivňuje ochotu lidí zadlužovat se?

Ano částečně ne nedokáži posoudit

Domníváte se, že informace v médiích jsou vždy objektivní (pravdivé)?

Ano zčásti ne nedokáži posoudit

Osobní zkušenost s exekucí: ano ne

Zkušenost v rodině nebo u přátel: ano ne

Znáte rozdíl mezi soudními exekutory, firmami vymáhající dluhy a advokáty zastupující věřitele?, dobře trochu není v tom rozdíl nevím

Pokud už došlo k nesplácení dluhů, víte jak předejít následnému vymáhání?

Dobře částečně trochu vůbec

Znáte postup při vymáhání dluhů?

Dobře částečně trochu vůbec

Víte na základě, čeho postupuje soudní exekutor, jaké má oprávnění? Pokud víte, uveďte

ano..... ne

Požadoval byste být na straně věřitele úroky z prodlení? ano ne nevím

Domníváte se, že někdy je exekuce poslední možností získat zpět půjčené peníze?

Ano ne nedokáží posoudit

Bylo by možné lepší osvětovou činností, např. zařazením hodin finanční gramotnosti do škol omezit množství exekucí a zadlužování? Ano ne nedokáží posoudit

